

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa v Idriji.

Rokopisov - vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10— K
pol leta 5— "
četrt leta 2-50 "
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h

" " " dvakrat . . . 12 "

" " " trikrat . . . 10 "

za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.

Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštne 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštne.

Vsem z naročnino zaostalim naročnikom se je na ovitku napisal U. kar znači da se dotičnikom ustavi dopošiljanje lista, ako prve dni majnika ne pošljejo primerne zneska v pokritje zaostale naročnine. Upravništvo.

Preložitev

VI. rednega občnega zbora Učiteljske tiskarne v Ljubljani, r. z. z. o. j.

Ker je več zadržnikov Učiteljske tiskarne na dan 5. maja 1912 zadržanih se udeležiti občnega zbora, preklicuje upravni svet Učiteljske tiskarne na dan 5. maja 1912 v 16. številki Učiteljskega tovariša dne 19. aprila 1912 sklicani občni zbor in sklicuje s tem nov občni zbor.

Vabilo na

VI. redni občni zbor

Učiteljske tiskarne v Ljubljani
registrirane zadruge z omejenim jamstvom

dne 16. maja 1912 ob 10. uri dopoldne v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8.

Dnevni red:

1. Poročilo upravnega sveta o združenem poslovanju.
2. Čitanje revizijskega zapisnika „Zveze slovenskih združenj v Ljubljani“.
3. Poročilo upravnega sveta o računskem zaključku za 1. 1911.
4. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku in poslovanju upravnega sveta.
5. Predlog upravnega sveta o razdelitvi čistega dobička.
6. Prememba pravil.
7. Volitev upravnega sveta.
8. Volitev nadzorstva.
9. Slučajnosti.

Za upravni svet:

Luka Jelenc s. r. Karel Wider s. r.
predsednik. član upravnega sveta.

LISTEK.

Jož. Ribičič: „Kraljestvo čebel.“

Ocena. — Spisal Ferdo Plešič.

Te pa smo lahko odkrito veseli, vzgojitelji in otroci, katerim je prvi vrsti namenjena. Naj ima zgoraj omenjena mladinska povest že ta ali oni nedostatek, naj prigovarja kdo že temu ali onemu — eno vrlino ima nad vse druge, in ta vrlina tiči v snovi povesti.

Narava! — Koga ne prešine sveto čuvstvo pri tej besedi, koga ne mika pogled v tajnosti narave? Naj nam poda ta pogled naravoslovec v znanstvenem delu,

* Jan Legova mlad. knjižnica, III. zv. — Last in založba »Zaveze avstr. jugoslov. učit. društev«. — Natisnila »Učiteljska tiskarna«, Ljubljana 1912. Cena 80 v.

Bojkot.

Slovenski klerikalci kriče proti nasiljem na Hrvaškem, se zgražajo nad zakonolomstvom in nasiljem zakonodajalcev samih, hočejo veljati za propagatorje svobode, pa so sami največji tirani in nasilneži.

Zloba, da, tolovajstvo izžareva iz njih dela, in niso jim dovolj nizkotna najpodlejša sredstva; hinavščina, laž in rop najprijemljivejših pravic so jim vsakdanje rokodelstvo.

Pa ne mislite, da govorimo o političnem bojkotu naših klerikalcev; ne govorimo niti o gospodarskem bojkotu, temveč hočemo govoriti o najnovejšem izbruhu klerikalne zalege, ki kaže, da so vsa klerikalna dejanja vojena od najnižjih instinktov podlosti!

Govoriti hočemo o bojkotu, to je bojkotu zoper izobrazbo in svobodo duha in misli, ki so ga pričeli slovenski klerikalci uprizarjati zoper slovensko napredno učiteljstvo.

Svet bo strmел, ko povemo, da so pričeli župniki po deželi kontrolirati pošto učiteljstva in so pričeli prežati, katere časopise bere učitelj.

Tako smo doznali, da so župniki po deželi prepovedali večina učiteljem čitanje našega lista — »Učiteljskega Tovarisa«.

Grožnje pekla in hudiča so uporabili, da so prepovedali in prepričali pri nekaterih učiteljih naročitev našega lista. Ves aparat so spustili na delo s polnim parom, od mogočnega šušteršiča do pasje pokornega Ravnikarja — izdajalca naših stanovskih interesov — v znamenju Lampetovega biča je pričela bruhati ogenj in žveplo kranjska duhovščina nad posameznim učiteljem.

Toda mi vam povemo jasno in odločno, da bo nasilje rodilo odpor, zakaj če bi mi hoteli objaviti izjave onih tovarišev, ki so bili na klerikalni pritisk primorani opustiti naročitev našega lista, potem bi klerikalna gadja zalega strmela in bi videla, da jim grozi ravno od zatirancev — pogin!

Nas pa pušča klerikalno tolovajstvo nad osebno svobodo popolnoma hladne.

Naš duh in naša ideja svobode sta prodrla že tako močno v učiteljske vrste, da ju ne iztrebi niti klerikalni bojkot, propagiran z vsemi instinkti hinavščine, niti hunske divjanje naših krščanskih božjih nametnikov.

Naša pot je jasna, odkrita in nesebična; zato naj si slovenska duhovščina dobro zapomni, da je nje delo zaman, najsi se ji posreči začasno zatreti osebno svobodo dveh, treh tudi štirih sto učiteljev; naš list bo zmagal tudi to zlobo in prišel bo dan, ko bo slovensko napredno učiteljstvo tudi lahko reklo: Zob za zob; bojkot za bojkot!

Vse učiteljstvo, tudi tisto izven kranjskih meja, do katerih ne sega roka klerikalne krivičnosti, naj zve, da je kranjska duhovščina uvedla nad učiteljstvom konkordatsko cenzuro, t. j., da je kranjska duhovščina pričela bojkotno nasilje in gibanje zoper naš stanovski list v prvi vrsti širiti nasilnim potom med učiteljstvom.

Ne bojimo se, da bi dosegli svoj namen, zakaj ponosno in zmagonoso lahko izjavimo, da jih je le malo onih, ki so se vdali klerikalnemu nasilju; mi stojimo trdno in bomo stali še tedaj, ko bodo klerikalna dejanja živela samo še v prokletstvu poznih rodov učiteljstva, ko bo slovenski napredni učitelj proklinjal ne samo izdajice našega naroda, temveč tudi izdajice našega stanu!

Spartanci imajo Efiialta; krščanstvo je imelo škarijot; slovenski narod ima klerikalce in slovensko učiteljstvo ima Siomškarje!

A klerikalni bojkot ne bo obrodil sadu, zato bomo poskrbeli mi. Klin s klinom, kličemo slovenskemu naprednemu učiteljstvu, ki ne prodaja svoje časti in svojega prepričanja: Ven s »Slovenskim Učiteljem« iz slehrne naše stvari!

Boj na nož, so nam klicali; boj na nož jim odgovorimo, in nikdar več ne zagleda njih zloba belega dne!

S klerikalno zalego boj do skrajnosti, da ne omadežujemo svoje preteklosti, zakaj slovensko napredno učiteljstvo mora pokazati, da je organizirano na tako trdni podlagi, da ga ne premaga niti klerikalni konkordatski cenzurni bojkot.

Bojkot bojkotu; ne sme ga biti pa našega somišljenika in ne lokala, kamor mi zahajamo, ki bi ne imel v našem listu anoncem ali pa lista samega! Vsi na delo! Kdor danes lenari in ničesar ne žrtvuje, je izdajica!

Doklej še, doklej!

V »Bürgerschulzeitung« z dne 1. aprila t. l. piše dalmatinski tovariš:

»Slabo so nas plačali doslej. S slogo in z energijo smo končno dosegli, da so nam uredili plače. Z izboljšanjem smo še precej zadovoljni. Učiteljstvo je moledovalo dolgo vrsto let, a poslanci so imeli za nas le sladkih obljub. To leto smo zahtevali regulacije z največjo odločnostjo. Učiteljstvo je sklenilo, da prične stavko, če oblasti ne ugodijo upravičenim zahtevam. Med letošnjim deželnozborskim zasedanjem je bilo vedno nekoliko učiteljev na galeriji, da so pazno motrili in zasledovali delo poslancev. V pričetku zasedanja je predložil deželni odbor načrt regulacije, ki bi bila pa tako borna, da smo ponudbo odklonili. Sledili so ponovni boji, in končno je sklenil deželni zbor nastopno uredbo učiteljskih plač:

Službena doba obsega petintrideset let. Po preteku navedenega časa gre lahko vsak učitelj v pokoj s polno pokojnino. Plače so nastopne:

Od 1. do 5. služb. l. ljud. učit.	1400 K, mešč. učit.	1800 K
5. „ 8. „ „ „ „	1800 „ „ „	2100 „
8. „ 10. „ „ „ „	1800 „ „ „	2300 „
10. „ 15. „ „ „ „	2000 „ „ „	2600 „
15. „ 18. „ „ „ „	2250 „ „ „	2950 „
18. „ 20. „ „ „ „	2450 „ „ „	3150 „
20. „ 25. „ „ „ „	2700 „ „ „	3500 „

pri svojem prvem orožju, ali zdi se, da je izbral pravo in da ga zna že zdaj dobro sukati.

V koliko je bila pisatelju »Mravlja« v zgled, ne bi znal razsoditi; toliko pa se da takoj razločiti, da je ni kopiral v ničemer. Seveda, »Mravlja« je spisal Erjavce v prvi vrsti kakor naravoslovec na podlagi lastnega opazovanja; »Kraljestvu čebel« nedostaja tega. To je šibka stran pričujoče povesti. Pisatelj se je pač večidel naslanjal na tuje vire. Nu, njegov namen tudi ni bil, podati točen in vsestranski popis čebelinega življenja. Nekaj drugega pa se mu je nehote med spisovanjem vrnilo med vrstice, kar nikjer sicer ne omenja po svojem imenu, ali kar zaslediš skoro na vsaki strani: hrepenenje. Ne ono bolno »hrepenenje«, ki ga z mirno dušo prepustiš temu ali onemu pesniku in pisatelju, ki ima z njim prav posebno veselje; temveč ono, ki se s snovjo pač strinja, ono naravno hrepenenje, ki ga zasleduješ v vsakem

bitju, bolj ali manj izraženo, in to od človeka pa dol do rastline najnižje vrste, da, še dalje dol do »mrtvih« prvin, ki se v hrepenenju iščejo in združujejo, kakor dokazuje velikan Goethe.

Hrepenenje osirotelih čebel po matici, njihovo hrepenenje po solncu, po življenju in »domovini« — evo par dokazov. To hrepenenje je povzročilo v Ribičičevi knjigi nekaj res umetniških strani in ganljivih prizorov. To hrepenenje ni vprašalo, komu govori, je li odraslemu, je li deci; bilo je tu, ko se je snov porodila. Poleg tega pa prihaja v spisu tuintam prav srčan humor na površje. Tako n. pr. v prizoru, ko mlada kraljica pregleduje svoje »orožje« in v popisu drnjahajočih trotoev trebušnjakov: . . . Spali so vznak in noge so imeli prekrizane na tolstih trebuhih. In smrčali so tudi, enkrat tenko, enkrat debelo: grr, grr . . . To vidiš, je — šiba božja . . .

Namenoma ali nehote gleda pisatelj na te objestne trote z očesom — skoro bi re-